

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ιω. Καμπούρογλου

Οι σοφοί

Δράμα

Παρθενών, Αθήνα

τμ. 2, τχ. 15 (Ιούνιος 1872), σ. 829-833

καὶ τίς ἢ μεσονύκτιον δρόσον εἰς τὸ φλέγον μέτωπόν της μὴ αισθανομένη; Τίς ἢ ἀπολέσασα τὸν ὕπνον ἐκείνον, τὸν καλὸν, τὸν νήδυμον, τὸν πρῶτον ἐκείνου τῆς διττῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρξεως ἐπανορθωτὴν, τὴν σιγανὴν ἐκείνην καὶ εὐρυθμον ἀναπνοὴν, τὴν κούφην ἐκείνην αἶσαν τὴν ὑπὸ τοῦ ἄσθματος τῆς νυκτὸς ἀμφιχεομένην, διὰ τῆς κόμης περὶ τὸν τράχηλον; Τίνος τὴν ἀχειραγώγητον ψυχὴν πικρά τις καὶ σκυθρωπὴ παραφορά παραφέρει; Καὶ τίνος ὑπανίσταται μετὰ μόχθου τὸ διάπυρον καὶ τεθλιμμένου στήθος, μὴ δυνάμενον εἰσπνεῦσαι τὰς λεπτὰς τῆς νυκτὸς εὐωδίας, ἣτις φειδωλὴν μόνον ἔχει καὶ αὐχμηρὰν δι' αὐτὴν ἀτμοσφαῖραι; Τίνος οἱ στίχοι οὗτοι, στίχοι γυναικός;

Ὁ τόμος τῶν λυρικῶν ποιητῶν εἶνε παχύς· περιέχει λείψανα πολλὰ καὶ πολλῶν ποιητῶν τὰ ὀνόματα. Ἄ! μετὰ πάσης συνειδήσεως ἐπεστάτησαν οἱ σοφοὶ εἰς τὴν κατάταξιν αὐτῶν· εἶχον μέχρι τινὸς συνειδήσιν οἱ σοφοί. Οἱ στίχοι οὗτοι εἶνε τῆς Σαπφούς. Ἴδου τί ἀπέμεινεν ἡμῖν ἐκ τῆς φλογερᾶς ἐκείνης ὑπάρξεως, στίχοι τινές, ἀστερίσκοι πλῆθος, δεικνύοντες τοῦ χρόνου τὰ πελεκήματα, reliquiae selectae. Καὶ περὶ αὐτὰ σμῆνος σοφῶν, ὡς οἱ κόρακες μετὰ τὴν μάχην περιπίπταμενοι ἄνω τῶν πτωμάτων.

Ὡς διὰ τῶν χαραδρῶν σανιδώματος, ὄπισθεν τοῦ ὀποίου ὑπάρχει ἐστία φωτὸς καὶ ἐορτὴ τελεῖται, ἐξέρχονται ἀκτῖνες χαράττουσαι χρυσᾶς γραμμᾶς εἰς τὸ σκοτεινὸν ἔξω ἔδαφος, οὕτω βλέπω τοὺς μεμονωμένους αὐτοὺς καὶ λαμπροὺς στίχους.

Καὶ ὅμως διὰ στενῆς τινος χαράδρας συνωθούμενος δύναται τις ἴσως νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει ὄπισθεν τοῦ σανιδώματος τούτου τῶν αἰώνων. Ὅχι· μᾶς ἐμποδίζουν ὡς κλητῆρες, οἱ συγγράψαντες περὶ Σαπφούς καὶ περὶ ὄλων ἐν γένει τῶν τῆς ἀρχαιότητος ποιητῶν. Ὑπὸ τῶν διαφόρων αὐτῶν γνωμῶν ὠθούμενός τις ἀδυνατεῖ κ' ἐπὶ μίαν μόνην στιγμὴν ἐν ἰσυχίᾳ νὰ κολλήσῃ τὸν ὀφθαλμὸν καὶ νὰ ἴδῃ. Ἀκούσωμεν λοιπὸν αὐτοὺς.

ΟΙ ΣΟΦΟΙ

(Μετὰ αἰῶνας εἰκοσιπέντε)

Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. — Anthologia Lyrica continens etc. cum ceterorum Poetarum reliquiis selectis. Curavit Theodorus Bergk. — Ἐν σελίδι 368η·

Δίδουκε μὲν ἂ σελάννα
καὶ Πηγάδες, μέσαι δὲ
νόκτες, παρὰ δὲ ἔργατ' ὄρα
ἐγὼ δὲ μόνα καθεύω.

Τίνος οἱ πυρέσσοντες οὗτοι στίχοι

ΔΡΑΜΑ

Τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα:

Σ. ΠΑΕΝΙΟΣ, συγγραφέας λατινιστὶ τὰ Λαεθιακὰ
ὑπὸ Ε. Γεωργιάδου τοῦ Λαεθίου μεταφρασθέντα
Fr: SCHLEGEL,
ΚΑΡΟΛΟΣ Müller, γράφει ἱστορίαν Ἑλλ. Φι-
λολογίας.
JAHN, γράφει Darstellung der Griechischer
Dichter.
VICONTI, Iconographie Grecque.
PAULY, Real Encyclopädie.
FABRICIUS, Bibl. Graeca.
BARTHÉLÉMY, V. du j. Anacharsis.
AHRENS, Conjecturae zu Alcäus u Sappho.
VOLGER, Magna diatribe historico-critica-
de Sapphus poetriae vitis et scriptis.
WELCKER, Sappho, von einem etc.
KOCK, Alcaeos u. Sappho,
MURE, Ἄγγλος, καὶ ἄλλοι.
ΧΟΡΟΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ.

Βωβὰ πρόσωπα:

ΦΙΝΤΙΚΛΗΣ, ΠΑΝΑΟΥΡΗΣ

(Ἡ σκηνὴ ἐν τινὶ βιβλιοθήκῃ. Τράπεζα μεγάλη
στρογγύλη ἐν τῷ μέσῳ, ἐφ' ἧς ὄλαι αἱ διάφοροι
ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων ποιητῶν ἀτάκτως ἐρ-
ρίμηναι, χειρόγραφα, δύο νομίματα, τρία ἀγ-
γεῖα ἀρχαῖα, μελανοδοχεῖον καὶ γραφίδες. Ἐπὶ
σκιμπόδων καταλλήλων, βαρύνουσιν ἀνοικτὰ
λεξικά ἀκαταλόγιστου μεγέθους καὶ ὄγκου. Δε-
ξιοῦσθαι, ἀριστεροῦσθαι, πρὸς τὸ βῆθος γραμμαῖ
βιβλιοθήκης. Ἡ εἴσοδος δεξιόσθαι.)

ΠΡΑΞΙΣ Α΄. — ΣΚΗΝΗ Α΄.

Χορὸς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

ΑΙΜΙΑΝΟΣ, ΑΘΗΝΑΙΟΥ, ΟΒΙΔΙΟΥ, ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ,
ΠΑΙΝΙΟΥ, ΔΟΥΚΙΑΝΟΥ, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ,
ΗΡΟΔΟΤΟΥ κ. τ. λ.

Εἶν' ἀμείλικτος οἶμος! ἡ Μοῖρα!
τῆς ζωῆς τοὺς ὀλίγους μας χρόνους
ἀκριδᾶ ἀποτίνει καθείς,
μὲ βιβλίον ὀπίσταν συνδέει

τὰ τοῦ βίου του.
Καταδίκη φρικτὴ μᾶς βαρύνει,
τῶν σοφῶν ν' ἀγρυπνῶμεν πλησίον
εἰς αἰῶνας αἰώνων μακρῶν,
νὰ λαλῆ παρελθόντος τὴν γλῶσσαν
ἡμῶν ἕκαστος.

Ἄλλ' ἄγε' ἄλλων ἐκείνοι ἀκούουν,
καὶ ὠθεύουσιν ἡμᾶς ἀμειδίως
εἰς συγκρούσεις, κ' ὀφειλόμεν φεῦ!
οἱ σοφοὶ ὅ,τι λέγουσιν ἐκείνο
καὶ νὰ πράττωμεν.

(Εἰσέρχονται ὁ Schlegel καὶ ὁ Visconti.)

VICONTI

Ὡς λοιπὸν καὶ ὁ Ἀθήναιος ἐν βιβλ.
XII σελ. 596 παραδεχόμενος τὴν δόξαν
τοῦ συγγραφέως Νύμφιδος ἐν περι-
πλῶ Ἀσίας παραδίδει ὅτι ὑπῆρξεν
ἑταίρατις περιβόητος τῆς Ἐρεσσού, τῷ
τῆς Σαπφούς ὀνόματι καλουμένη καὶ
ὑπὸ ἔρωτα τοῦ Φάωνος κυριευθεῖσα καὶ
ὁ Αἰλιανὸς ἐν Ποικ. ἱστορ. X, 19 βε-
βαιοῖ ὅτι «καὶ ἑτέρα ἐν τῇ Λέσβῳ ἐγένε-
το Σαπφῶ ἑταίρα, οὐ ποιήτρια» καὶ
ὁ Σουΐδας τοῦτο μνημονεύει, λέγων κ' ἐγὼ
καὶ πείθομαι...

SCHLEGEL

Δησιμονεῖς ὅτι καὶ ὁ Ἡρόδοτος χθὲς
ἐρωτηθεὶς παρ' ἡμῶν (ἡ σκηνὴ τοῦ Ἡροδότου
στενοῦσι) οὐδὲ λέξις περὶ ἔρωτος Σαπ-
φούς πρὸς τὸν Φάωνα μᾶς εἶπε, οὐδὲ
περὶ πηδήματος ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου
Λευκάτου.

VICONTI

Ναί, ἀληθῶς. Λοιπὸν πεισθῶμεν ὅτι
πρέπει ν' ἀπαλλαχθῆ ἡ ποιήτρια τῆς
δυσφημίας, ἣτις ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἤδη
χρόνων προσάπτεται εἰς αὐτήν.

SCHLEGEL

Πρέπει σήμερον, τέλος πάντων, νὰ
πεισθῆ καὶ ὁ Welcker.

VICONTI

Θὰ πεισθῆ, θὰ πεισθῆ, καὶ ὁ Gram-
mer μετ' αὐτοῦ.

(Κάθηται πρὸ τῆς στρογγύλης τραπέζης καὶ
λαμβάνουσιν ἀνὰ χεῖρας ἕκαστος τὴν μεταφράσιν
τῶν ἔργων τῆς Σαπφούς ὑπὸ Ἀντωνίου Μοι-
δίου.)

ΧΟΡΟΣ

Θεοί! προστάται τῶν τεχνῶν!
Καὶ πάλιν προμηθεύεται
μεγάλῃ πάλῃ τῶν σοφῶν
πρὸς τοὺς σοφοὺς ὁμοίους του.
Ἄν δύο ἡδυνάμεθα
λέξεις νὰ εἰπώμεν αὐτοῖς!
Ἄλλ' ὄχι! πρέπει πάντοτε
ὅ,τι ἐγράψαμεν αὐτὸ
καὶ μόνον νὰ προφέρωμεν.
Ἰδοὺ ὁ Crammer προχωρεῖ
καὶ εἰς τὰ δάκτυλα αὐτοῦ
σύνους, ἀγέλαστος, βαρὺς
Ὀλυμπιάδα, ἀριθμεῖ.

Ὁ Velcker πρῆχει ὀπισθεν
 με τὸν Φαβρικόσιον ὁμοῦ.
 Θεοί, προσταταί τῶν τεχνῶν!...

(Εἰσέρχονται βιαίως ὁ Φαβρικός μετὰ τοῦ Velcker, ὠθοῦντες τὸν βραδέως προβαίνοντα Κράμμερον.)

ΚΡΑΜΜΕΡ

Τὸν λογαριασμόν μου ἔχασα· τί με ὠθεῖτε οὕτω;

VELCKER

Μὲ συγχωρεῖται. Ἄλλ' ἂν ἤξεύρατε πόσον χαίρω!

ΦΑΒΡΙΚΙΟΣ

Κ' ἐγώ!

(Ὁ Visconti καὶ ὁ Schlegel ἐγείρονται.)

ΚΡΑΜΜΕΡ

Χαιρετῶ, τοὺς Κυρίους.

SCHLEGEL

Σᾶς προσκυνῶ. Ἄλλ' ὄχι· ἡ λέξις δὲν εἶνε κατάλληλος. Νομίζω ὅτι τὸ προσκυνῶ εἶνε λέξις μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Τουρκικῆς ἐκφράσεως, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἑλληνικῆς δουλείας.

VISCONTI

Ὅχι· εἶναι βυζαντινὴ ἐκφρασις, ληφθεῖσα ἐκ τῆς προσκυνήσεως τῶν εἰκότων· δεικνύει σεβασμόν.

SCHLEGEL

Καθήσατε, παρακαλῶ.

(κἀθηνται πάντες περὶ τὴν στρογγύλην τράπεζαν.)

VELCKER

Κύριοι, νομίζω ὅτι συννερχόμεθα ἐδῶ πέντε ἢδη ἔτη τακτικῶς διὰ νὰ ἐρευνήσωμεν τὰ κατὰ τὴν Σαπφῶ. Καὶ ἀκόμη δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ὀρίσωμεν ἀκριβῶς ἂν ὑπῆρχε καὶ ἑτέρα τις Σαπφῶ Ἑρεσία διακριτέα τῆς ποιητρίας.

SCHLEGEL

Μὲ συγχωρεῖτε. Ἐρωτήσατε τὸν Αἰλιανόν, τὸν Ἀθήναιον, τὸν Ἡρόδοτον....

VISCONTI

(λαμβάνων ἐν τῶν ἀρχαίων νομισμάτων).

Βλέπετε, Κύριοι, τὸ νόμισμα αὐτό; Εὐρέθη ἐν Ἑλλάδι καὶ ὑπάρχει ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ γάλλου Haute-Roche, ὅστις ἔγραψε καὶ πραγματείας, Notice

sur la Courtisane Sappho d'Érésos, Paris, 1822. Ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχει ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος Σαπφῶ, κεφαλὴ γυναικὸς καὶ τὰ γράμματα E-PECI, τὰ ἀρχικὰ τῆς πόλεως Ἑρεσοῦ. Πῶς δυνάμεθα πλέον ν' ἀμβιβάλωμεν ὅτι οὐδέμία ταυτότης μεταξὺ αὐτῆς τῆς Σαπφούς καὶ τῆς ποιητρίας;

VELCKER

Δὲν σᾶς ἐννοῶ.

VISCONTI

Σᾶς λέγω ὅτι ἄλλη εἶνε ἡ Ἑρεσία Σαπφῶ, διάσημος καὶ αὕτη, διότι κ' ἐπὶ νομισμάτων βλέπετε οἱ συμπολιταί τὴν ἐχάραξαν.

VELCKER (ἔξαπτόμενος)

Ὁ Σουίδας λέγει: «Σαπφῶ: Λεσβία ἐκ Μιτυλήνης ψάλτρια· αὕτη δι' ἔρωτα Φάωνος κατεπόντισεν ἑαυτήν.

SCHLEGEL

Καὶ παρακάτω καὶ παρακάτω τί λέγει;

VELCKER

Δὲν θὰ σᾶς κλέψω, Κύριοι. Ἀκούσατε. «Τινὲς δὲ καὶ ταύτης εἶνε λυρικὴν ἀνέγραψαν ποίησιν» ἀλλ' αἱ λέξεις αὐταὶ προσετέθησαν ὑπ' ἀμαθοῦς τινὸς βεβαίως.

ΦΑΒΡΙΚΙΟΣ

Ὁ αὐτὸς (ὡς Φάων) λέγει: Τοῦ Φάωνος ἐρασθῆναι φασιν σὺν πολλοῖς καὶ Σαπφῶ, οὐ τὴν ποιήτριαν, ἀλλὰ Λεσβίαν καὶ ἀποτυγχάνουσαν ρίψαι ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς λευκάδος πέτρας.

VISCONTI

Βλέπετε ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν τούτοις οὐδὲν τὸ σαφές.

ΚΡΑΜΜΕΡ

Λοιπὸν τί τὸ ἀναγινώσκετε;

SCHLEGEL

Δὲν ἐννοῶ νὰ χάνωμεν τόσον καιρόν.

VISCONTI

Περίεργον, περίεργον, περίεργον.

VELCKER

Τὸν λόγον, Κύριοι.

ΠΑΝΤΕΣ

Ὅμιλει λοιπόν.

VELCKER

Ἡ περὶ τῆς Ἐρεσίας ἑταίρας διήγησις ὀφείλεται εἰς τοὺς δοξάζοντας ὅτι ἡ ἐν ταῖς Ἀττικαῖς κωμῳδίαις μὲ τὰ πλέον τραχέα σκώμματα τιτρωσκομένη Σαπφῶ εἶνε καθόλου διακριτέα τῆς ποιητρίας καὶ ἀρνούμενος παντὶ τρόπῳ...

(Τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰσέρχονται βαθυκλινέστατα χειροστώντες ὁ Jahn, ὁ Ahrens, ὁ Müller, ὁ Koek καὶ οἱ ἐπιλοίποι.)

VELCKER

(Ἐξακολουθεῖ, ἀπὸ διεκόπη ἐπὶ στιγμῆν.)

Καὶ ἀρνούμενος παντὶ τρόπῳ, ὅτι ἦτο δυνατόν, ὥστε ἡ ἐνδοξοτάτη ἐκείνη γυνὴ εἰς τοσαῦτα νὰ ὑποπέσῃ ὕβριδι. Ὅμιλήσατε καὶ ἡμεῖς, κύριε Müller, ἐγὼ δὲν εἰμφορῶ πλέον.

MULLER

Τὸν λόγον, Κύριοι.

ΠΑΝΤΕΣ

Ὅμιλεῖτε.

MULLER (βέβηχον.)

Περὶ τῆς πατρίδος τῆς πάντες νομίζω ὁμολογοῦσιν ὅτι ἐγεννήθη ἐν Δέσβω ἅς λαλήσῃ ἡ χορεία τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. (Ὁ χρόνος προκρίσεται ὅτι κοιμᾶται, διὰ νὰ μὴ ἀπακηθή.) Κοιμῶνται; δὲν βλάπτει μὲ φαίνεται ὅτι καὶ χθὲς ἐρωτηθέντες ἀπήντησαν καταφατικῶς. Δοιπὸν, Κύριοι.

KOEK

Τὸν λόγον μετὰ ταῦτα, παρακαλῶ.

MULLER (ἔξακολουθεῖν.)

Ἡ ἔρις ἂν ἐγεννήθη ἐν Ἐρεσσῶ ἢ ἐν Μιτυλήνῃ λύεται κατὰ τὸν πιθανὸν λόγον ὡς ἐξῆς: ὅτι ἐν Ἐρεσσῶ γεννηθεῖσα μετόκησεν εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς νήσου ὕστερον, μετὰ τὴν εὐδοκίμησιν καὶ φήμην αὐτῆς περὶ τὴν τέχνην ὡς δὲ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἦτο μικρὸν νεωτέρα τοῦ Ἀλκαίου, παρέτεινε δὲ τὸν βίον...

ΠΑΝΤΕΣ

Δὲν πρόκειται ἀκόμη περὶ τῆς ἡλικίας τῆς.

MULLER (ἔξακολουθεῖ.)

Ὁ αὐστηρὸς ἔλεγχος τῆς Σαπφῶς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Χαρέξου (ἴδε Ἡροδότ. II, 155) ὅτι ἐξηγόρασεν αὐτὸς ἐν Αἰγύπτῳ ποτὲ τὴν ἑταίραν Ῥοδῶπιν ἢ Δωρίχαν κατ' Ἀθήναιον καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ ἐξ ἔρωτος τὴν ἐλευθερίαν — καὶ ἐδῶ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἀναγνώσω τὰ τοῦ Ὀβιδίου περὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς — γνωρίζετε ὅτι ὁ Ὀβίδιος ἐποίησεν ἐπιστολὴν δῆθεν τῆς Σαπφῶς πρὸς τὸν Φάωνα.

Arsitinops frater, victus meretricis amore....

.....

ΡΟΥΣΟΦΟΛΟΣ

Δὲν ἐννοοῦμεν Λατινικά.

MULLER

Τὸ λέγω Ἑλληνιστί· «διεκάη ὁ ἄπορος ἀδελφὸς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς ἑταίρας νικηθεὶς καὶ ζημίαν μετὰ αἰσχύνης μεμιγμένην ὑπέφερε· ἐνδεὴς δὲ γενόμενος διατρέχει μὲ τὴν ἐνεργητικὴν αὐτοῦ κώπην τοὺς κυανεῖους πορθμοὺς καὶ ὅσα πλούτη κακῶς ἀπώλεσε, κακῶς ἤδη ἀναζητεῖ.» Δοιπὸν, Κύριοι, ἀλλ' ἀκούετε, παρακαλῶ. Ὁ αὐστηρὸς ἔλεγχος τῆς Σαπφῶς τεκμηριῶ τὴν ἀγνότητα καὶ σωφροσύνην αὐτῆς· διότι ναι μὲν ἔψεγε τὸν Χάραξον καθ' ὃν χρόνον ἡ καθεστηκυῖα ἡλικία εἶχεν ἀποσβέσει τὰς σφοδρὰς ἐπιθυμίας τῆς νεότητος καὶ ἡ πρὶν παρθένος εἶχε λάβει συντετὸν ἦθος σεμνῆς δεσποίνης, ἀλλ' ὅμως ἦτο ἄδύνατον ἢ Σαπφῶ νὰ σκώψῃ οὕτω πικρῶς τὸν ἀδελφὸν διὰ τὴν πρὸς τὴν ἑταίρην ὀμιλίαν, ἂν ἐκείνη διήγαγεν ἑταιρικὸν τὸν πρότερον βίον. Τῆς Σαπφῶς ἡ ἀγνότης καὶ τὸ ἐλευθέριον καὶ σῶφρον τῆς ἀγωγῆς, καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν στίχων τοῦ Ἀλκαίου:

Ἰόπλοχ' ἄγνα μελιχόμεϊδε Σάπφοι

ἡέλω τι Γεῖπην, ἀλλά με κωλύει αἰδώς.

αἱ προσηγορίαι Ἰόπλοκε, μελιχόμεϊδε, δὲν εἶναι οὐδόλως ἐναντίαι πρὸς τὴν παρθευικὴν ἀγνότητα. Καὶ ὅτε τρέμων ὁ Ἀλκαῖος ὑπὸ ἐρωτικῆς συγκινήσεως, ὡς παῖς τὸ πρῶτον ἤδη ἐρῶν ἀπέτεινε τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸ κέντρον

τῶν πόθων του, τὴν Σαπφῶν, τί νομίζετε ἀπῆντησεν ἐκείνη, ἄνευ πονηρᾶς βεβαίως φιλαρεσκείας, διότι ἡ φιλαρέσκεια, εἰς ἣν ἐθυσιάσθη μέρος τοῦλάχιστου τῆς νεότητος ἡμῶν, δὲν ἦτο τότε γνωστή; Ἀπῆντησε:

Αἱ δ' ἦγεσ' ἔσλων ἕμερον ἢ κάλων
καὶ μὴ τι εἶπειν γλώσσα ἐκούκα κακόν,
αἰδώς κέ σ' οὐ κίχανεν ὄππατ'
ἀλλ' ἔλεγες, περὶ τῷ δικαίως:

Ἐννοεῖτε;

ΣΕΜΙΤΕΛΟΣ

Μάλιστα· δηλαδὴ «ἂν εἶχες καλὸν καὶ ἀγνὸν πόθον, καὶ δὲν ἐπρόκειτο ἡ γλώσσά σου κακόν τι νὰ εἶπη, δὲν θὰ ἤσχύνεσο νὰ μοι λαλήσης, ἀλλὰ θὰ ἔλεγες περὶ αὐτοῦ δικαίως.»

MULLER

Αὐτὸ σχεδὸν εἶνε. Λοιπὸν:

KOCK

Μόνον σεῖς θὰ ὀμιλήτε;

MÜLLER

Ἄς ὀμιλήσῃ καὶ ἄλλος. Ἀλλὰ βλέπω, οἱ πλείστοι δὲν προσέχουν. Περιμένουν ν' ἀλλάξῃ ἴσως τὸ θέμα τῆς ὀμιλίας.

KOCK

Κύριοι, ὅσοι δὲν μέλλετε ν' ἀπέλθῃτε διὰ νὰ παραδώσῃτε μάθημα, ἀκούσατε, παρακαλῶ, κ' ἐμοῦ ὀλίγα λόγοντος περὶ ἐρώτων τῆς Σαπφούς πρὸς τὸν Φάωνα· καὶ περὶ τοῦ πηδηήματος αὐτῆς.

JAHN

Ἐγὼ πηγαίνω εἰς τὸ μάθημά μου.

PAULY

Κ' ἐγὼ· ἄρκετὰ εἶπομεν σήμερον.

VOLGER

Λυποῦμαι ὅτι κ' ἐγὼ εἶμαι ἀναγκασμένος ν' ἀποχωρήσω μετὰ τοῦ φίλου Ahrens.

SCHLEGEL

Φεύγωμεν λοιπὸν. (Οἱ πέντε οὗτοι ἀναχωροῦσιν· ὦρα τους καλή.)

KOCK

Ἡ Σαπφῶν ἐν τοῖς ἄσμασιν αὐτῆς ὑπεδήλωσεν ἔρωτα πρὸς νεανίσκον· ἀλλὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ δὲν ἀναφέρεται ὑπ' αὐτῆς. Ἦτο αὐτὸς ὁ Φάων; Ἐκ τῶν ἄρ-

χαίων τοὺς κωμικοὺς μόνους ποιητὰς, τὸν Ὀβίδιον, λεξικογράφους, τὸν Πλίνιον γνωρίζομεν μνημονεύοντας Φάωνος. Ἀλλ' οἱ μὲν τούτων λέγουσιν ἄλλην τιὰ Σαπφῶν ἐρασθῆναι τοῦ Φάωνος, ὁ δ' Ὀβίδιος φαίνεται πλάσας τὸ πρόσωπον τοῦ Ἐραστοῦ, ὁ Πλίνιος μυθολογικῶς λαλεῖ περὶ τῆς ἐκτάκτου τοῦ Φάωνος ωραιότητος, ὅτι εὗρεν ἑκατοντάκεφάλον τι φυτὸν αὐτὸς ὅπερ καθιστᾶ ωραίους τοὺς ἐγγιζοντας αὐτὸ (Φυσ. ἱστ. XXII, 8) ἢ δ' Αἰλιανὸς λέγει ὅτι ἡ Ἀφροδίτη διαπορθμευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φάωνος ἔδωκεν αὐτῷ εὐειδῆ μορφήν τοιαύτην, ὥστε ἅπασαι αἱ τῶν Μυτηληναίων γυναικες ἐκυριεύοντο ὑπὸ ἔρωτος πρὸς αὐτὸν ἀκαταμαχήτου. Ὅλα ταῦτα ἔχουσι πολὺ τὸ μυθολογικὸν ἐν ἑαυτοῖς.

MÜLLER

Ἐγὼ μάλιστα νομίζω ὅτι ἡ περὶ αὐτὸν ἱστορία παρελήφθη ἐκ τοῦ περὶ τὸν Ἀδωνιν μύθου. Ἴσως δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο καὶ αὐτὴ ἡ Σαπφῶν, ἣτις ἐν ὕμνῳ εἰς Ἀδωνιν, ὕμνησε πιθανῶς πολὺ τὸν Φάωνα ἢ Φαέθοντα, ὡς μετωνόμασαν αὐτὸν οἱ Ἕλληνες παραλαβόντες ἐκ Κύπρου καὶ παρανοήσαντες τὸν μῦθον ἐποίησαν αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης ἀρπαχθέντα καὶ τῆς Σαπφούς ἐρώμενον.

(Πάντες βυθίζονται μετὰ τὰς λέξεις αὐτὰς εἰς βαθείας σκέψεις περὶ τὴν στοργικὴν τράπεζαν καθήμενοι.)

ΧΟΡΟΣ

Δυστυχῆς, δυστυχῆς, δυστυχῆς Σαπφῶ!
Εἶνε εἴρων ὁ χρόνος.

Ὦς αἱ ὕσιν αὐτῶν
τῆς νυκτὸς ἀπλωθῆ ὁ μενδύας
εἰς σκοτίαν βαδίζουσι καὶ τάφους
ἀνορύττουσι,

Παρομοίως ἀδελφάιοι ὅσοι
προσηλῆ τρώγουσι μνήμη
εἰς τὰ σκότη πλανώμενοι
τῆς ἀβεβαιότητος.

Δυστυχῆς Σαπφῶ!
Πόσον εἴρων ὁ χρόνος

διαστρέφει τὰ πάντα,
ὡσεὶ γέρων μαρμάρων
ὅταν θέλῃ τῶν νέων τοὺς τρόπους
νὰ ἐμπαῖξῃ.

(Οἱ σοφοὶ κοιμῶνται· τὸ παραπέτασμα πίπτει.)

(Ἐπίεται τὸ τέλος.) ἸΩ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ.